

Altrament aquest derivat del ll. *VOLVERE* no està documentat, però la seva formació és conforme a les normes del llatí vulgar, i la seva evolució fonètica i semàntica és normal; el primitiu *VOLVERE* en llatí és el cap d'una família, bàsica en el lèxic de la llengua, molt descabdellada en la derivació i heretada ja d'una base comuna en les llengües indoeuropees (cf. gr. *φελύω*, (α)ελλω, scr. *vřhóti*, gòt. *waltjan*, al. *wälzen* 'rebolcar', etc.).

DERIV.: *Bolca* 'acte de trabucar (un carro)' (*DAG.*),¹⁰ + 'apilotament d'espigues en un camp de blat madur per a la sega': «se passejaven per entre les files enemigues, deixant un rastre de gent caiguda, com les *volques* d'un camp de blat a punt de segar», M. Vayreda, *Carlinada*, cap. vi, p. 89; usat a Bagà segons *AlcM*, amb definició imperfecta; no té defensa l'etimologia germànica en què Moll, a base d'aquesta dada incorrecta, havia pensat, en *AORBB* I, i que sembla haver abandonat després, encertadament. *Bolcada*. *Bolcador* 'lloc on es rebolquen els animals' (Boixar, maestr., 1961). *Bolcalls*. *Bolcament*. *Bolquers* [1460, JRoig, *Spill*], usat pertot en el Continent fins a l'extrem NO. (Vall Ferrera, 1932); si bé vaig notar *bolquet* a Esterrí de Cardós, 1934), quasi sempre en plural (rar: «per què --- dida --- tan afligida? / —Se m'ha cremat un *volqué* / dels millors que 'l rey tenie», cat. occid., recollit a Menargues per MilàF., *Romillo.*, 33.17); però a les Balears s'usa *bolquim* (del qual *AlcM* cita un ex. en St. Pere Pasqual, text que no és segur que sigui del S. XIII) i a Tortosa, ací sobretot en forma diminutiva: «la consagració dels sants olis és una cerimònia que m'agrada molt --- i faig conte que ma mare --- ja m'hi portava en *volquimets*», Vergés i Paulí (*Espurnes de la Llar* v, 57). *Desbolcar*. *Bolquet* 'carro de trabuc', d'on s'ha pres el cast. *volquete*.

Embolcar [S. XIII, repetidament en Llull; c. 1390, Aversó, 175.3; B. Metge, *DBal.*]. «Si secretament vol fer negú son testament --- pot-lo escriure de sa mà --- e pot-lo ligar y *embolcar* en draps», *Cost. Tort.* (ed. 40 *Ol.*, 281); *emvolcar*, *Lleg. Rim. Sevilla*, 226; «son-me, *anbolcat* tentost an la dolsor del patat», «*embolcats* en luxúria», Reixac (*Questia*, 49.3, 30.18); «tant com hom hom més comensa a conèixer les coses sobiranes --- tant més deu haver maýor dolor de les coses terrenals e transitòries en les quals és *embolcat*», Ant. Canals (*Carta*, cap. VII, mal llegit *embotat* per Bofarull, *CoDoACA* XIII); «que no sia axí com lo porc, que s'*embolque* en lo fangaç e sutzura», «O, mesquí! en tants peccats só *embolcat*?», St. Vicent F. (*Serm.* I, 232.32; *Quar.*, 205.75 també *Serm.* II, 8421); «ànima pecadora, *embolcada* en vicis e pecats», B. Oliver (*Excitatori*, 27); 'bolcar de bolquers': «Maria --- / patí lo bé / qu'a tots sosté / --- ab gran perícia / lo *embolcà* / e l'adorà», JRoig (*Spill*, 11477).

Aquesta paraula, encara que poc usada en el S. XIX va ser, però, conservada pels millors escriptors, com Verdaguier, i freqüent en Coromines (sobretot en fraseologia figurada, com *embolcar en les tenebres*, *embolcat de llum*, *embolcat de neu*, passim en les

Presons Imag., *Vida Aust.*, *Gràcies de l'Emp.*, etc.; «en aquell món *embolcat* de tendreses la tragicomèdia de la seva idació»; «s'havia esqueixat el vel que *embolcava* de santedat les coses de la guerra», *Silèn* XVI, O. C., 83b1f., 85a5; *Prometeu*, cap. 12, II, p. 200); cf. llgd. *embolcà* supra, i la seva freqüència des dels inicis de la nostra llengua literària fa probable que ja vingui d'un ll. vg. **INVOLVICARE* (de *involvere*) que no ha deixat descendència ni en cast., però sí un poc alterat, en el port. *emborcar*; *embolcalí* [Verdaguer]; *embolcallar* [freqüent des de Verdaguier en la llengua literària, *DBal.*]; *desembolcar* [c. 1390, Aversó].

Rebolcar [c. 1390, Aversó, 175.2, i freqüent en literatura des de princ. del S. XV, St. Vicent Ferrer, *AlcM*],¹ de ll. vg. **REVOLVICARE* (clàssic *revolvere* 'girar enrere'), que solament s'ha conservat en les llengües hispàniques (estrany fins a l'oc., *REW*, 7285), «me n'entro dins de la cambra / *revolcant-me* sobre'l llit / --- sospirs i llantos; / trist de mi: no puch dormir ---», 1853, recollida per MilàF. en el Penedès ja en el seu primer *Romillo.*, núm. 65 (altres versions en l'ed. de 1882, núm. 382),² *rebolc*; *rebolcada*, *rebolcadis*, *rebolcador*,³ *rebolcall*, *rebolcament*; a *rebolcons* [Verdaguer, *Allantida*: «van per muntar-se les tallantes proes / com, al sol del desert enceses, boes, / per morir una o altra a *rebolcons* ---»], mot amb el qual no té res a veure el gros castellanisme *revolcó* que hi barreja *AlcM*.

Del ll. *VOLVERE*, quedà el cat. arcaic *voldre* [segle XIII, Cerverí, etc.] aviat extingit en català, amb l'excepció de *VOGIR* que en definitiva n'és una variant. Pall. *volví* 'allau provocada pel vent' (generalment pl. *volvins*, *BDC* XXIII, 319), aran. *povíu*, *povíll*. id. (contaminat per *PULVIS*).

¹ «La idea absurda era repel·lida --- els braços o les cames o tota la còrpora, que es movien i es regiraven o es *rebolcaven*, per distreure's de l'obsessió fulgurant», Coromines (*Prometeu* XIII, i, O. C., 299b). «Plorant / e sanglotant / yo-me *revolcava* / e fort bascava», JRoig (*Spill*, 6397). —² Viu avui a tot el territori de la llengua, fins a l'extrem NO., especialment *rebolcar-se* aplicat a certs animals, i més que cap als porcs i els ases: se *řebòlken* (Tor, Àreu, Tavascan), en algun punt reduït *řeboká-se* (Farrera, 1932-34); menys estès, un ús transitiu per a 'tombar i fer rodolar': «és un vetillo ['perpal'] ta *řeboká* les roques» (Benasc, 1965). —³ Més sovint amb l'accepció 'planell vora un camí muntanyenc on el tragner deixa reposar i expansionar-se les bèsties', Cerdanya («El *řebulkadó* dels rucs», Er, 1959).

BOLDA, **BOLDO**, 'pedra grossa, còdol o pedral de fondejar', mot local i recent, solament registrat en algunes localitats balears per *AlcM*; i que Amades-Roig (*BDC* XIV, 10, font poc fiable no estant confirmada per Ruyra, O. C., 848) atribueix a alguna del Princ.; potser pres de l'angl. *boulder* (pron. *bó'lda*) 'còdol'; si doncs no és creuament dels mots mos-